

Kroniek

J.W. van der Jagt

Voortgaand gesprek

Ook het rapport van deputaten Kerkelijke Eenheid is verschenen. Bij dit rapport is het de vraag hoe het gesprek met de Nederlands Gereformeerde Kerken na de generale synode van Zwolle verdergegaan is. Op die synode lagen twee rapporten. Toch nam de synode een eenstemmig besluit en ze besloot het deputaatschap voor het grootste deel opnieuw te bemannen. Wat wordt er nu gerapporteerd?

De deputaten zaten in een lastig parket. De nieuwbenoemden moesten instappen in een rijdende trein van gesprek, toenadering en verschil. Dat was lastig. Ze hebben daar hun weg in gezocht. De uitkomst was dat ze niet te hard van stapel wilden lopen. Men wilde zorgvuldig te werk gaan. Ze hebben eerst de tijd genomen ‘voor de zowel interne als met de CCS gezamenlijke bezinning en in te zetten op kwaliteit en inhoud en niet op snelheid’. (De afkorting CCS staat voor de Nederlands gereformeerde deputaten.) Zowel de CCS als onze deputaten hadden behoefte aan een inhoudelijk gesprek over de binding aan de belijdenis en over schriftverstaan en schriftuitleg, twee zaken die op de synode van Zwolle ook speelden. Vanwege de beschikbare ruimte beperk ik me nu tot de zaak van de binding aan de belijdenis.

Kanttekening 1

Hierbij valt een kanttekening te maken. Iedereen zal begrijpen dat deputaten moesten ingroeien in hun taak. Er is zeker ook wat te zeggen voor zorgvuldigheid en kwaliteit. De keus voor een inhoudelijk gesprek is zinvol.

Mag er ook geen zorgvuldigheid gevraagd worden ten opzichte van de opdracht? Het besluit van de synode van Zwolle spreekt dankbaar over de overeenstemming met betrekking tot de noodzaak om de belijdenis te ondertekenen.

Maar de synode zegt ook: ‘Het is namelijk nog niet duidelijk wat de bereikte overeenstemming betekent voor de kaders waarin bij de NGK de ondertekening staat, te weten de Preambule, art. 17 en 34 (over de ondertekening van de belijdenis en het nakomen van landelijke besluiten, JWvdJ) van het Akkoord voor Kerkelijk Samenleven (AKS) alsmede voor de manier waarop in het verleden het onderscheid tussen Christus als het fundament en zaken in de belijdenis die het fundament niet raken werd gebruikt.’

De synode markeerde een aantal zaken die duidelijk moeten worden. Maar deze komen in het rapport van deputaten niet terug! Ook wordt niet duidelijk waarom men dit heeft laten liggen. Hoort dit bij de zaken waaraan men niet toegekomen is? Gaan ze schuil achter de inhoudelijke gespreksonderwerpen? Ziet men ze, zoals ze wel eens in de pers genoemd zijn, als oude koeien, dus als een gepasseerd station? Verwacht men via een inhoudelijk gesprek over een aantal onderwerpen beter voorgesorteerd te staan om op het genoemde kader in te gaan? Op zich is dat laatste niet onmogelijk, maar dit kader zal toch een keer aan de orde moeten komen. Hier mochten deputaten wel wat duidelijker zijn.

Inhoudelijk gesprek

De deputaten kozen voor een inhoudelijk gesprek. Dat ging over drie onderwerpen: de doop, de Heilige Geest en de kerk, en het avondmaal. In een bijlage is een notitie over deze onderwerpen bij het rapport gevoegd. Ieder kan het lezen. Er staan in deze notitie verblijdende

dingen waarin overeenstemming naar voren komt ten aanzien van de besproken onderwerpen. Ik ga dat niet allemaal noemen. Het mag met dankbaarheid worden gezegd. Opmerkelijk is het slot van de notitie. 'Aan het eind van het gesprek kon met dankbaarheid de conclusie getrokken worden dat er grote eenstemmigheid heerst en er in beide kerken op deze punten niet verschillend wordt omgegaan met de binding aan de belijdenis.'

Kanttekening 2

Hier is een tweede kanttekening op z'n plaats. De conclusie is algemeen en gaat over elk van de drie onderwerpen. Maar als gezegd wordt dat er in beide kerken op deze punten niet verschillend wordt omgegaan met de binding aan de belijdenis, dan draagt de notitie deze conclusie niet.

Dat is duidelijk in het onderdeel over de kinderdoop. Daar wordt gezegd: 'Er bestond in de bespreking grote waardering voor en instemming met de inhoud van de belijdenis. De kinderdoop is een onopgeefbaar onderdeel van de leer van de kerk.' Dat is een van de verblijdende zaken die naar voren komen. Dat is niet zonder waarde, gegeven de discussies die over de kinderdoop gevoerd worden. Gezien deze overeenstemming blijkt dat er in de praktijk *wel* verschillend wordt omgegaan met deze leer. 'Gemeenteleden die tegen de kinderdoop zijn, kunnen naar onze opvatting in elk geval geen ambtsdrager zijn, al is dit wel de werkelijkheid binnen enkele NG-kerken. Nadere afspraken waarin iemand zich voegt naar het kerkelijk belijden lijken ons in dat geval noodzakelijk.' De deputaten van beide kerken zijn het hierin met elkaar eens. Maar het is ook duidelijk dat dit binnen de NG-kerkgemeenschap niet zo is. Er wordt met deze afwijking van de belijdenis wel degelijk verschillend gehandeld.

Ik begrijp niet hoe deputaten dan de conclusie kunnen trekken dat er in beide *kerken* niet verschillend met de binding wordt omgegaan. Ook al omdat, opmerkelijk gelet op de algemene conclusie, dit het enige voorbeeld van praktisch omgaan met de binding aan de belijdenis is! En dit raakt ook aan wat ik in mijn eerste kanttekening aanwees over het kader waarin binnen de NGK de ondertekening van de belijdenis staat.

Deputaten en kerken

We raken met deze notitie aan een lastig probleem: wat de verhouding is tussen wat deputaten bespreken en waarover zij het eens zijn enerzijds en het standpunt van de kerken anderzijds. De deputaten 'beseffen (...) dat het hier om gesprekken tussen deputaatschappen gaat. We kunnen niet voor alle kerkleden spreken. De synode zal zich over de resultaten dienen uit te spreken. Aan de andere kant is het ook niet zo dat het vrijblijvende besprekingen zijn geweest. We spreken wel namens de kerken met elkaar. De conclusies die we trekken zijn daarom ook niet vrijblijvend. Ze staan in het teken van het verlangen naar kerkelijke eenheid en hebben zo hun eigen betekenis.'

Kanttekening 3

Hier wil ik wijzen op het karakter van de notitie. Het is een samenvatting van gevoerde gesprekken. Wat erin staat, is nogal verschillend van aard. Nu eens gaat het over wat er in de belijdenis staat. Dan weer is het een kritische beoordeling van wat de belijdenis zegt, een beoordeling die ook nog wel eens aanvechtbaar is. Je komt een particuliere mening tegen over hoe de belijdenis soms is gehanteerd, die ook discutabel is. Soms is er een bewering die verder niet bewezen wordt. Er staat een onzorgvuldige en daardoor onjuiste weergave in van het synodebesluit over de gasten aan het avondmaal. Er staan wensen in die de gespreksdeelnemers bij bepaalde belijdenisonderwerpen hebben. Hoe zou de synode zich daarachter kunnen stellen?

Trouwens, is het eigenlijk niet vreemd dat een gesprek over de *binding* aan de belijdenis het kader vormt voor allerlei *kritische opmerkingen* bij de belijdenis? Moeten de kerken zich over die kritische opmerkingen uitspreken? Dat zou een vreemde omslag zijn: van de eenheid in belijden naar de eenheid in kritiek op het belijden.

Balans

Laat ik de balans opmaken. Door hun inhoudelijke benadering geven deputaten meer vlees en bloed aan de dankbaarheid die de vorige synode met betrekking tot de binding aan de belijdenis uitsprak. Hun rapport laat ook zien dat in de praktijk verschillend omgegaan wordt met de binding aan de belijdenis. De zaken waarvan eerdere synodes zeiden dat ze duidelijk moeten worden, blijven dan ook aan de orde. Al met al een rapport dat vraagt om een voortgaand gesprek.

Afgesloten 25 november 2010.